

криміналістичних засобів; б) безпосередньо беруть участь у навчальному процесі, виступають з лекціями; в) проводять практичні заняття на курсах і зборах підвищення кваліфікації.

7. *Вивчення і поширення зарубіжного досвіду використання в розслідуванні техніко-криміналістичних засобів.* За кордоном на основі сучасних досягнень природничих і технічних наук розроблено немало криміналістичних методик і технічних засобів, що успішно використовуються у протидії кримінальним правопорушенням. Багато з них становлять інтерес також для нашої практики. Тому, науковці уважно стежать за криміналістичними новинками, що з'являються за кордоном, вивчають їх і публікують інформацію про останні для ознайомлення практичних працівників.

Таким чином, можна констатувати, що підвищення ефективності криміналістичного забезпечення процесу доказування на досудовому розслідуванні полягає у: вивченні потреб практики процесу доказування на досудовому розслідуванні; криміналістичній освіті; криміналістичній техніці; розробленні відповідно до виявлених потреб конкретних засобів криміналістичного забезпечення процесу доказування на досудовому розслідуванні; експериментальній перевірці здійснених розробок та заходів; попередній оцінці результатів з позицій їх відповідності цілям і умовам кримінально-процесуальної діяльності; інформуванні адресатів про новинки, що пропонуються для впровадження у діяльність правоохоронних органів; безпосередній перевірці практикою впроваджених новинок; зборі і узагальненні даних про результати застосування і дієвість рекомендацій, що використовуються, з метою встановлення їх характеру та ін.

Список використаних джерел

1. Чурпита В.В. Использование сведений о способе преступления в криминалистическом обеспечении раскрытия и расследования преступлений / В.В. Чурпита // Криминалистическое обеспечение работы органов внутренних дел по укреплению законности и правопорядка, усилению охраны прав граждан: сб. науч. тр. – М.: Академия МВД СССР, 1990. – С. 114-123.

Клименко Н.І.

МІЖНАРОДНЕ ЗНАЧЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Договори (конвенції) Ради Європи, ратифіковані Україною, і законодавство України, зокрема кодекси, Закон «Про судову експертизу» [1] і законопроект «Про судово-експертну діяльність в Україні», передбачають міжнародне співробітництво судово-експертних установ [2].

Так, в Законі «Про судову експертизу» є розділ IV «Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи» (ст.ст. 22, 23, 24), де розглядається порядок проведення судових експертиз за дорученням уповноваженої особи або органа іноземної держави, а також залучення для

сумісного проведення експертиз спеціалістів інших держав; можливість міжнародного співробітництва державного СЕУ в сфері не тільки практичної, а і наукової діяльності. Без будь-яких змін ці питання розглядаються в розділі 7 «Міжнародне співробітництво в галузі судово-експертної діяльності», в Законопроекті «Про судово-експертну діяльність в Україні» [2].

Національна судова експертиза не може існувати ізольовано, тобто тільки в межах окремої держави. Вона не буде активно виконувати свої функції забезпечення правоохоронної діяльності поза інтеграцією з міжнародною спільнотою. Тому необхідне міжнародне співробітництво експертних установ з метою обміну досвідом врахування сучасних досягнень науки і техніки, виключення дублювання науково-методичного забезпечення регіонального розподілу завдань між судово-експертними установами, створення профільних експертних напрямів.

Судово-експертна діяльність держав повинна відповідати національним принципам і міжнародним правовим і професійним стандартам. Висновок, складений експертами однієї держави, повинен мати силу доказів для судів іншої держави.

Основними перспективними напрямками підвищення ефективності судової експертизи є:

- методично обгрунтоване застосування широкого кола різних наукових дисциплін;

- нові розробки у сфері технологій, такі як ДНК-аналіз, зміна ролі і значущості судової експертизи при проведенні розслідування злочинів (об'єм експертного навантаження збільшився удвічі впродовж останніх п'яти років);

- цифрові технології і реконструкція місця вчинення злочину, що забезпечують можливість послідовної ступеневої фіксації результатів огляду при реконструкції місць вчинення злочинів і аварій;

- об'єктивна інтерпретація мультимодальних доказів.

В останні роки активізувалося міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи. Одним із таких напрямів є створення міжнародних судово-експертних мереж. На сьогодні функціонує п'ять таких мереж, які об'єднують наукові резерви судово-експертних установ різних країн:

- Європейська мережа судово-експертних установ, що існує з 1995 р. Це найбільш розвинута і міцна мережа.

- Південноафриканська регіональна мережа судово-експертної науки з 2008 р., що включає весь африканський регіон.

- Азіатська мережа судово-експертних наук, яка існує з 2008 р.

- Міжнародна судово-екологічна експертна мережа теж існує з 2008 р. для сприяння судовим експертам в галузі екології і спеціалістам розслідування екологічних правопорушень.

- Трасологічна судово-експертна природоохоронна мережа, що існує з 2006 р., яка є недержавною (неурядовою) організацією для надання допомоги в проведенні судових експертиз по справах про злочини проти дикої природи і для збереження біологічного різноманіття флори і фауни.

Вони свідчать про зацікавленість держав у взаємодії і посиленні

міжнародного співробітництва у галузі судової експертизи з метою досягнення і забезпечення передового рівня проведення судових експертиз в цих країнах, відповідності міжнародним стандартам якості їх проведення. Європейська мережа судово-експертних установ (ENFSI) існує з 1995 року. У її складі налічується 53 експертні установи, 41 з яких знаходяться в державах-членах Євросоюзу (ЄС). Це найбільша у світі об'єднана організація судово-експертних установ, що отримала міжнародне визнання [3].

Серед країн, інститути яких входять в європейську мережу, – Вірменія, Австрія, Азербайджан, Бельгія, Болгарія, Великобританія, Угорщина, Греція, Грузія, Данія, Іспанія, Ірландія, Італія, Литва, Латвія, Нідерланди, Норвегія, Польща, Румунія, Росія, Сербія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Швеція, Швейцарія тощо.

Найбільш відомими інститутами ENFSI, що проводять експертні дослідження, є Нідерландський, Польський, Угорський і Празький судово-експертні інститути.

Азіатська судово-експертна мережа (AFSN) існує з 2008 року. В цю мережу входять об'єднані такі судово-експертні установи: Управління медичних наук Сінгапура, Департамент наукової служби Брунея, Департамент хімії Малайзії, Національне бюро розслідування Філіппін, Центральний інститут судової експертизи Таїланду, Інститут судової експертизи В'єтнаму і Управління медичних наук Сінгапура тощо. Вони зустрілись в Сінгапурі (у 2008 р.) з метою заснування азіатської Мережі судово-експертних установ. Головною метою створення Мережі було намагання підвищити рівень судово-експертної науки і практики в країнах Південно-Східної і Східної Азії і забезпечити координацію наукових досліджень в галузі експертизи в кримінальному судочинстві. Під час цієї зустрічі було обрано **тимчасове управління** в складі шести членів й голови доктора Пола Чуй (Paul Chui) із управління медичних наук Сінгапура і помічника з міста Праймалапаті Джайя (Primulapathi Jaya) з Департаменту хімії Малайзії. Створенню Мережі сприяв досвід попередніх регіональних контактів. Так, у 2006 р. в Сінгапурі відбувся регіональний симпозіум з питань генної ідентифікації і навчальний семінар з питань популярної генетичної статистики. У 2007 р. була створена регіональна робоча група з питань судово-генетичної ідентифікації для узагальнення досвіду дослідження жертв цунамі 2004 р. В цьому ж році за ініціативою Барбари Ремберг з Управління по наркотичним речовинам ООН була створена робоча група з дослідження прекурсорів і заборонених наркотиків [4].

Останніми роками розслідування злочинів усе більш залежить від експертної науки. Збільшення кількості тяжких міжнародних злочинів вимагає тіснішої співпраці між країнами. Саме тому дуже важливо, щоб кожній країні були доступні методи експертних досліджень, які застосовуються в інших країнах. Співпраця у рамках цього проекту поширюватиметься, на ті галузі, в яких бракує розуміння, де необхідно застосовувати порівняльний метод, де саме необхідне дослідження.

Партнери займатимуться конкретними галузями експертної науки,

методикою почеркознавства, аналітичними методами порівняння людських голосів, а також інтерпретацією отриманих доказів в ході розслідування кримінальних злочинів.

Судова експертиза охоплює велику кількість наукових дисциплін, і багато актуальних проблем експертної науки важко вирішити, використовуючи ресурси однієї лабораторії в одній країні. Тому міжнародна співпраця дає явні переваги.

Меті вдосконалення методик експертних досліджень слугують і конференції експертів-криміналістів, що проводяться в містах різних країн (Лозанна, Краків, Стамбул, Хельсінки, Глазго).

Пропонується використати науковий потенціал експертних об'єднань, навчальних інститутів і дослідницьких установ Європи, які займаються прикладними дослідженнями. Їх співробітництво на договірній основі має перспективи для підвищення конкурентної здатності ЄС і покращення розслідування різних злочинів за рахунок проведення наукових досліджень і методичних розробок судових експертиз [5].

Реалізація інтеграції судово-експертної діяльності приведе до гармонізації і удосконалення експертного національного законодавства і теоретичних основ експертизи, вироблення єдиних методичних рекомендацій з різних видів експертиз, отримання міжнародного визнання експертних висновків в цілому, удосконалення експертної діяльності, підвищення професійної майстерності працівників судово-експертних установ [6].

Список використаних джерел

1. «Про судову експертизу» Закон України від 25.02.1994, №4038-11 – ВВРУ, – 1994, – №28, – ст. 232.
2. «Про судово-експертну діяльність в Україні» Проект Закону» / ел. режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>.
3. Хазиєв Ш.М. О Европейской сети судебно-экспертных учреждений www/forensic.ru/ENFSI/doc.
4. Бородаев В.Е. Об образовании Евразийской ассоциации судебно-экспертных учреждений / В.Е. Бородаев // Теория и практика судебной экспертизы, №2 (18), 2010. – с. 188-190.
5. Международные судебно-экспертные организации / эл. режим доступа доступу: <http://ctur.ru/liberi/spravochnik/ms>.
6. Бекбулатова Т.М., Бородаев В.Е. О международно-правовом сотрудничестве в сфере судебно-экспертной деятельности в рамках евразийского экономического сообщества / Т.М. Бекбулатова, В.Е. Бородаев// Теория и практика судебной экспертизы, №2 (30), 2013. – С.132-138.

Клочуряк М.Д.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДПИСІВ, ВИКОНАНИХ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО ЗОРОВОГО КОНТРОЛЮ

Підпис – особливий вид рукопису, що ґрунтується на динамічному стереотипі і часових зв'язках та ілюструє прізвище конкретної особи у